

Handläggare
Isa Ståhl
Telefon: 08-508 33 641

Till
Utbildningsnämnden
2017-11-24

Ökad andel barn i förskolan

En kartläggning av pågående arbetssätt i Stockholms stad för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskola

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens rapport som svar på kommunfullmäktiges uppdrag i budget 2017.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Marianne Natéus
Avdelningschef

Sammanfattning

Utifrån kommunfullmäktiges uppdrag i budget för 2017 har utbildningsförvaltningen i samarbete med stadsdelsförvaltningarna kartlagt pågående arbetssätt i staden inför en eventuell utredning att utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiska utsatta områden att gå i förskolan.

Inom utredningen har även uppdraget att utreda hur öppna förskolor som benämns introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden i staden tagits i beaktande.

Utbildningsförvaltningen redovisar i bifogad rapport pågående arbeten i syfte att öka andel barn i förskola i stadens stadsdelsförvaltningar samt lämnar förslag på insatser och utvecklingsområden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleavdelningen i samarbete med stadsdelsförvaltningarna.

Bakgrund

I en delrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, *Förskola - En god investering i jämlika livsvillkor*, konstateras att deltagandet i förskolan är mest gynnsamt för barn från socioekonomiskt svaga förhållanden och kan vara betydelsefullt för barns utveckling och lärande långt senare i livet. En förskola som skapar goda lärande- och utvecklingsmöjligheter kan bidra till att förbättra barnens hälsa och främja skolprestationer.

Kommissionen konstaterar att deltagandet i förskolan är högt i Stockholms stad, men också att det varierar stort inom staden. Det redovisas att inskrivningsgraden bland barn som var 2 år var 93 procent den 31 december 2015, men att skillnaderna var stora inom staden – det varierade mellan 79 och 100 procent i stadens olika planeringsområden.

Cirka 2 500 barn i åldern 2–5 år deltar inte i förskoleverksamhet och den genomsnittliga inskrivningsgraden är lägre i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. I delrapporten drar kommissionen slutsatsen att deltagandet i förskoleverksamhet är lägst i de områden där verksamheten skulle kunna ha som störst betydelse för barnen.

Utifrån kommunfullmäktiges uppdrag i budget för 2017 har utbildningsförvaltningen i samarbete med stadsdelsförvaltningarna påbörjat en kartläggning inför utredning att utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiska utsatta områden att gå i förskolan. Inom utredningen har även uppdraget att utreda hur öppna förskolor som benämns introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden i staden tagits i beaktande.

Utredningen har kartlagt pågående arbete i staden för att öka andel barn i förskola, identifierat olika verksamheters huvudsakliga syfte och mål, dess målgrupper och innehåll samt vad denna verksamhet leder fram till. Detta för att kartlägga vad staden gör idag och vad öppna förskolor benämnda introduktionsförskola innebär och hur de skulle kunna utvecklas och spridas i staden.

Som underlag till utredningen har förvaltningen kartlagt stadsdelsförvaltningarnas nuvarande arbetssätt i syfte att öka andel barn i förskola samt vilka stadsdelsförvaltningar som har eller planerar att starta öppna förskolor som benämns introduktionsförskola. Därutöver har förvaltningen tagit del av fördjupade underlag från verksamheter i staden benämnda introduktionsförskola.

Förvaltningen har även tagit del av exempel från andra kommuner vars verksamheter arbetar under liknande former. Utredningen har även tagit del av och beaktat alternativ till arbetssätt och metoder för mottagande av nyanlända barn i förskolan. Utredningen har inför analys och slutsatser beaktat skollagens bestämmelser.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadens vision om en förskola för alla barn och ambitionen att öka antalet barn i förskolan ställer krav på stadens nämnder att ha beredskap och strategier för kunna ta emot familjer och deras barn i förskoleverksamheter. Huvudsyftet i det arbetet måste vara att förskolan ska vara tillgänglig för alla barn och familjer oavsett bakgrund och förutsättningar.

För att stärka likvärdigheten i Stockholms stads förskolor behöver spridningen i inskrivningsgrad minska. Utifrån utredningens kartläggning framgår att det saknas en stadsövergripande strategi för att öka inskrivningsgraden i förskolan och utvärderingar kopplade till genomförda insatser i stadsdelsområdena.

Av skollagen framgår att det finns två verksamhetsformer som innefattar begreppet ”förskola”. Det är förskola i enlighet med 8 kap och öppen förskola i enlighet med 25 kap. Vid planering av en ny verksamhet är det viktigt att verksamhetsformen tydligt framgår då skollagen sätter ramarna för verksamhetens innehåll, uppdrag och kvalitetskrav.

Förvaltningens uppfattning är att det är respektive stadsdelsnämnds ansvar att kartlägga vilka barn som inte går i förskola och utforma verksamheter för dessa samt vilka resurser som ska användas. Resultatet från en kartläggning av vilka barn som inte deltar i förskola bör ligga till grund för stadsdelsförvaltningarnas analys av vilken verksamhetsform som är bäst lämpad för stadsdelens behov. Utformningen av öppna och inskrivna förskoleverksamheter måste därefter anpassas och utformas utifrån lokala behov och förutsättningar. Detta arbete bör ske regelbundet och systematiskt och följas upp av kommunstyrelsen.

Utifrån stadens mål om att öka andelen barn i förskola och stadens vision om en förskola för alla barn är det utifrån genomförd utredning förvaltningens bedömning att staden bör genomföra rekommendationerna om åtgärder från kommissionen för ett socialt hållbart Stockholms rapport *Förskola- En god investering i jämlika livsvillkor*:

- Utveckla kunskapen om vilka barn som inte deltar i förskolan.
- Ge verksamheter med föräldrakontakt ett förstärkt uppdrag att informera om förskolans betydelse för barns utveckling.
- Främja barns inskrivning i förskolan.

Utredningen har inte sett som sitt uppdrag att kartlägga innehåll och former av information som ges till vårdnadshavare men ser att det kan finnas ett värde i att utbildningsnämnden får ett sådant uppdrag. Förvaltningen föreslår att det inkluderas i uppdraget om att öka kunskapen om varför vissa vårdnadshavare väljer att inte låta barnen gå i förskola samt hur den faktiska närvaron ser ut bland inskrivna barn främst i socioekonomiskt resurssvaga områden som finansborgarrådet föreslår i förslag till budget för 2018.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att godkänna rapporten *Ökad andel barn i förskolan* som svar på kommunfullmäktiges uppdrag i budget 2017.

Bilaga

Rapport *Ökad andel barn i förskolan- En kartläggning av pågående arbetssätt i Stockholms stad*